

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ В СФЕРІ ОСВІТИ»
(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти заочна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 01 «Освіта / педагогіка»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Курс 2-й

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем загальної та передфахової підготовки

Протокол від
“29” червня 2022 року № 14

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. В.А. Огнєв
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

Огнєв В.А. – д. мед. н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я;

Чухно І.А. – к.н. з держ.упр., доцент, доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я;

Гапонова Е.О. – к.е.н., доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Огнєв Віктор Андрійович , д. мед. н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я;
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)	Громадське здоров'я, Основи громадського здоров'я, Доказова медицина з основами сучасної епідеміології, Біостатистика, Організація медико-соціального наукового дослідження, Комунікація в сфері охорони здоров'я Сайт університету: http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=232%3A2011-05-19-08-08-34&catid=7%3A2011-05-09-09-08&Itemid=27&lang=uk ACU: http://31.128.79.157:8080/profile Moodle: http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4918 ORCID: https://orcid.org/0000-0001-7319-1424 Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57208735130
Контактний телефон	+38-099-95-47-120, 057-707-73-20
Корпоративна пошта викладача	va.ohniev@knmu.edu.ua
Консультації	понеділок 15.30-17.00
Локація (очні)	Ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Чухно Інна Анатоліївна , доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, к.держ.упр., доцент,
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше).	Біостатистика, громадське здоров'я, якість освіти, соціально-економічний розвиток територій, інновації в управлінні та економіці, управління та фінансування в сфері охорони здоров'я Сайт університету: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-gromadskogo-zdorov-ya-ta-upravlinnya-ohoronoyu-zdorov-ya/ ACU: http://31.128.79.157:8080/self/general-info Moodle: http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=43 ORCID: 0000-0003-1661-5328
Контактний телефон	707-72-02; 0939424466
Корпоративна пошта викладача	ia.chukhno@knmu.edu.ua
Консультації	Середа, 16.00-17.00
Локація	Кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, ННІ ЯО

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Гапонова Еліна Олександрівна к.екон.н. доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Контактний тел.	+38-063-127-81-10
Е-mail:	eo.haponova@knmu.edu.ua
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Четвер 15.30-17.00
Локація	Ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Основи менеджменту, маркетингу в сфері освіти» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педагогіка вищої школи» та проекту Стандарту вищої освіти України (далі - Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 01 «Освіта / педагогіка», спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Опис навчальної дисципліни (анотація) В процесі вивчення дисципліни «Основи менеджменту, маркетингу в сфері освіти» здобувачі мають ознайомитися із сучасними управлінськими відносинами у сфері освіти, навчити бути підприємливим, ефективно застосовувати різноманітні механізми сучасного менеджменту та маркетингу у практиці діяльності освітніх установ.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування фундаментальних знань з основ менеджменту та маркетингу, закономірностей та особливостей діяльності закладів освіти в сучасних економічних умовах, та опанування практичних навичок, які використовуються в діяльності освітніх закладів.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Основи менеджменту, маркетингу в сфері освіти» тісно пов'язана з питаннями, компетентностями і навичками, які здобувають студенти при вивченні таких дисциплін, як «Основи економічних теорій», «Основи менеджменту», «Маркетинг» на попередньому рівні освіти.

Пререквізити: для вивчення дисципліни необхідні знання таких дисциплін: «Основи економічних теорій», «Основи менеджменту», «Маркетинг» на попередньому рівні освіти.

Постреквізити «Основи менеджменту, маркетингу та адміністрування».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни викладання дисципліни «Основи менеджменту, маркетингу в сфері освіти» є оволодіння студентами сучасними знаннями з теоретичних основ менеджменту у сфері освіти, ефективно застосовувати різноманітні механізми сучасного менеджменту та маркетингу у практиці діяльності освітніх установ.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування концепції маркетингу та менеджменту у сфері освіти, з урахуванням відмінних рис сфери освіти;

– створення комплексу інструментів маркетингових досліджень та дій у сфері освіти, що дозволяють досліджувати та сегментувати ринок, формувати адекватне попиту на пропозицію освітніх послуг, цінову політику, комунікації та просування послуг ринку;

– формування основних напрямків та заходів щодо організації та управління маркетинговою діяльністю в освітніх установах;

– прогнозування та планування діяльності навчальних закладів, правильну постановку цілей, їхню субординацію за ступенем важливості у

сфері освіти;

– раціональне розміщення кадрів, розподіл обов'язків, встановлення зв'язків між підсистемами та управління цими зв'язками в освіті.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральні

здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

загальні

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

спеціальні (фахові, предметні):

СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 10 Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальний навчочок (Soft skills):

Здатність до аналізу важливих соціальних проблем і процесів.

Здатність до планування, організації та управління.

Здатність до аналізу політичних явищ та процесів, розуміння основ і закономірностей світового історичного процесу та роль людини у ньому.

Здатність до кооперації із колегами та співробітниками, створювати сприятливі умови для ефективної взаємодії у колективі, приймати оптимальні управлінські рішення.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.	Галузь знань 01 «Освіта / педагогіка» (шифр і назва)	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90.	Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки» (шифр і назва)	Рік підготовки (курс):
		2-й
		Семестр
Годин для денної форми навчання: аудиторних –44. самостійної роботи студента – 46.	Освітній ступінь: другий (магістерський) ОПП: Педагогіка вищої школи	1-й
		Лекції
		12 год.
		Практичні, семінарські
		32 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
46 год.		
	Індивідуальні завдання: год.	
	Вид підсумковою контролю: залік.	

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Менеджмент знань у сфері освіти.	2	Вступна лекція
2.	Практика управління освітнім процесом.	2	Тематична лекція
3.	Тенденції розвитку професійної освіти за кордоном.	2	Тематична лекція
4.	Необхідність вивчення маркетингу в сфері освіти.	2	Тематична лекція
5.	Маркетингові дослідження ринку освітніх послуг.	2	Тематична лекція
6.	Планування маркетингу освітніх послуг.	2	Тематична лекція
	Усього годин	12	

2.2.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Менеджмент знань у сфері освіти.	4	Опрацювання лекційного матеріалу.	дискусія, письмове опитування.
2.	Практика управління освітнім	4	Опрацювання	презентація,

	процесом.		лекційного матеріалу.	письмове опитування;
3.	Тенденції розвитку професійної освіти за кордоном.	4	Опрацювання лекційного матеріалу.	моделювання процесів і ситуацій, тестовий контроль.
4.	Необхідність вивчення маркетингу в сфері освіти.	4	Опрацювання лекційного матеріалу.	тестовий контроль.
5.	Маркетингові дослідження ринку освітніх послуг.	4	Розгляд практичних завдань. Обговорення.	відеороліки, дискусія.
6.	Планування маркетингу освітніх послуг.	4	Розв'язання задач. Розгляд кейсів.	дебати, усне опитування.
7.	Аналіз та прогноз ринку освітніх послуг.	4	Опрацювання лекційного матеріалу.	моделювання процесів і ситуацій, тестовий контроль.
8.	Фінансові аспекти маркетингу освітніх послуг.	4	Опрацювання лекційного матеріалу.	моделювання процесів і ситуацій, тестовий контроль.
	Усього годин	32		

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Менеджмент знань у сфері освіти.	5	Опрацювання навчальної літератури.	індивідуальні завдання
2.	Практика управління освітнім процесом.	5	Опрацювання навчальної літератури. Підготовка есе, або доповіді, або аналізу нормативних документів.	індивідуальні завдання
3.	Тенденції розвитку професійної освіти за кордоном.	5	Опрацювання навчальної літератури. Підготовка індивідуальних завдань.	індивідуальні завдання
4.	Необхідність вивчення маркетингу в сфері освіти.	5	Опрацювання навчальної літератури.	індивідуальні завдання

5.	Маркетингові дослідження ринку освітніх послуг.	5	Опрацювання навчальної літератури.	реферат
6.	Планування маркетингу освітніх послуг.	5	Опрацювання навчальної літератури. Підготовка індивідуальних завдань.	індивідуальні завдання
7.	Аналіз та прогноз ринку освітніх послуг.	5	Опрацювання навчальної літератури. Підготовка есе або доповіді.	індивідуальні завдання
8.	Розробка рекламного комплексу.	6	Опрацювання навчальної літератури. Підготовка індивідуальних завдань.	творчі завдання, доповідь.
9.	Фінансові аспекти маркетингу освітніх послуг.	5	Опрацювання лекційного матеріалу.	індивідуальні завдання
	Усього годин	46		

Методи навчання: лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, метод проєктів, дебати.

Методи контролю:

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; доповідь; виступ на задану тему.

Підсумковий контроль: залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Поточна навчальна діяльність здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. Для здобувачів заочної форми навчання до поточних оцінок також належить оцінка за виконане індивідуальне завдання. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Оцінювання поточної та загальної навчальної діяльності (ПНД, ЗНД): Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність проводиться відповідно згідно інструкції «З оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті», затвердженій наказом ХНМУ № 181 від 21.08.2021.

Підсумковий бал за ЗНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х

знаків після коми. До суми балів за ЗНД включається також оцінка за виконану індивідуальну роботу. Відповідно до вказаної Інструкції, перерахунок середньої оцінки за загальну навчальну діяльність (ЗНД) у багатобальну шкалу, для дисциплін, що завершуються заліком проводиться відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Проведення та оцінювання підсумкового заняття.

Підсумкове заняття (ПЗ) проводиться за розкладом, під час останнього заняття. Підсумкове заняття передбачає тестові завдання, які виносяться на ПЗ і повинні бути розглянуті в повному обсязі на практичних заняттях з роз'ясненням їх навчальної сутності, тощо.

Оцінювання освоєння практичних навичок, наведені у таблиці 2 «Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з дисциплін», зокрема оцінювання практичних навичок, що додаються.

Таблиця 2

Критерії оцінювання результатів навчальної

**діяльності здобувачів освіти з
дисциплін**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Під час оцінювання знань здобувача, що входять до підсумкового заняття (ПЗ) виставляється оцінка за національною шкалою, яка рахується як оцінка за ЗНД. (таблиця 3)

Таблиця
3

Шкала оцінювання у ХНМУ

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре

150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам, яким зараховані усі заняття включаючи підсумкове заняття.

3.2. Питання до заліку:

Питання до проміжного та підсумкового контролю:

1. Наукові засади менеджменту.
2. Види та функції менеджменту.
3. Поняття та властивості особистості.
4. Виду організаційних структур.
5. Поняття управлінської структури. Їхні види.
6. Влада та вплив. Формальна та реальна влада.
7. Стили управління.
8. Конфлікти та способи їх вирішення.
9. Маркетинг, його суть, зміст.
10. Маркетинг як виробничо-збутова концепція управління.
11. Основні функції маркетингу та зміст маркетингової роботи.
12. Основні характеристики товару у маркетингу.
13. Класифікація товарних груп у системі маркетингу.
14. Життєвий цикл товару та його фази.
15. Основні напрями у вивченні товару маркетинговими службами.
16. Складові поняття якості товару у системі маркетингу.
17. Поняття конкурентоспроможності товару та її складові.
18. Види конкуренції та їх значення у сучасний період.
19. Види споживчого попиту.
20. Види ринку залежно від співвідношення попиту та пропозиції.
21. Зміст поняття «ємність ринку», формула її підрахунку.
22. Основні напрями комплексного дослідження ринку на системі маркетингу.
23. Класифікація інформації, що використовується в маркетингових дослідженнях.
24. Методи комплексного дослідження ринку на системі маркетингу.
25. Асортиментна політика та її складові.
26. Комунікаційна політика та її складові.
27. Збутова політика: вертикальні маркетингові структури та канали збуту.
28. Цінова політика: фактори, що впливають на ціни/цінові стратегії.
29. Товарні стратегії. Матриця Бостонської консалтингової групи.
30. Управління маркетингом.
31. Контроль та організація маркетингової діяльності.
32. Принципи вибору цільового сегмента ринку.
33. Поняття: "цільовий сегмент", "ринкове вікно", "ринкова ніша".

34. Маркетингові стратегії та попит.
35. Вивчення фірм-конкурентів у системі маркетингу.
36. Поняття реклами та її види.
37. Кошти реклами принципи їхнього вибору.
38. Зовнішнє маркетингове середовище.
39. Сегментація ринку та диференціація товару.
40. Основні критерії сегментації у системі маркетингу.
41. Изучение споживача та її купівельних переваг у системі маркетинга.
42. Основні види маркетингу.

3.3. Правила оскарження оцінки

Здобувач вищої освіти звертається із відповідним запитом до викладача, який переглядає наявні результати навчальної діяльності здобувачів, що підлягають оцінюванню, при цьому за об'єктивних умов (виявлені технічні помилки) набрані бали можуть бути підвищені. У ситуації, коли здобувач вищої освіти претендує на вищий бал і вважає оцінювання результатів його навчальної діяльності необ'єктивним, на кафедрі створюється комісія, яка пропонує здобувачу у визначеній формі (усній/письмовій) продемонструвати рівень набутих знань, умінь і навичок з даної дисципліни. Бали можуть підвищитися в тому випадку, якщо здобувач вищої освіти підтверджує задекларований ним рівень знань.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика дисципліни полягає у дотриманні Етичного Кодексу, укладеного університетською спільнотою, в якому визначено основні моральні принципи (Кодекс корпоративної етики ХНМУ представлений на сайті <http://knmu.edu.ua>)

Відповідно до діючої «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» здобувачі вищої освіти мають отримати оцінку за кожною темою дисципліни. Якщо здобувач пропустив навчальне заняття він має його відпрацювати відповідно до «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять». Відпрацювання проводяться щоденно черговому викладачу кафедри. У разі, якщо здобувач не здав вчасно індивідуальне завдання з поважної причини, необхідно повідомити викладача про таку ситуацію та встановити новий строк задачі. Якщо здобувач не встигає з виконанням індивідуального завдання він може попросити у викладача відкладення терміну з обґрунтуванням причини невчасного виконання (викладач вирішує в кожній конкретній ситуації чи є сенс продовження строку виконання і на який термін).

У разі невиконання завдань під час навчальних занять, чи невиконання частини такого заняття викладач виставляє незадовільну оцінку, яку здобувач має перескласти викладачеві у вільний час викладача і здобувача, який слід попередньо призначити.

Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші.

Під час практичних занять очікується достатній рівень підготовленості здобувачів до них та активна участь в роботі і виконанні поставлених викладачем завдань. Зокрема, очікується активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час занять важливі:

- повага до колег, ввічливість та вихованість,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливості та неупередженості,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента /-ки),
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами, підготовленість до заняття.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у різноманітних науково-комунікативних заходах з предметного профілю.

Успішне проходження курсу вимагає дотримання академічної доброчесності, знання та вміння використовувати при підготовці до занять та виконанні завдань Положення про порядок перевірки у Харківському національному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат здійснюється обов'язково згідно Вимог норм доброчесності на сайті <https://naqa.gov.ua>.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Балабанова Л.В. Маркетинг: підручник. К. : Знання-Прес, 2004. 645 с.
2. Белявцев М.І., Іваненко Л.М. Маркетинг: навчальний посібник. К.: Центр навч. літератури, 2005. 320 с.
3. Старостіна А.О., Гончарова Н.П., Крикавський Є.В. Маркетинг : підручник. Знання, 2009. 1070 с.
4. Маркетинг: бакалаврський курс: навчальний посібник / за ред. С.М. Ілляшенка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 976 с.
5. Новітній маркетинг : навчальний посібник / за ред. Є.В. Савельєва. К. : Знання, 2008. 420с.
6. Маркетинг : підручник / за ред.-упоряд. О.І. Сидоренко, Л.С. Макарова. К. : Навч.– метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2009. 648 с.
7. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг : підручник. К. : КНЕУ. 2008. 246

с.

8. Балабанова Л. В., Холод В. В., Балабанова І. В. Маркетинг підприємства : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 612 с.
9. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Маркетинг : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2016. 362 с.
10. Мороз Л.А., Чухрай Н.І. Маркетинг : підручник. Львів: Інтелект-Захід, 2002. 244 с.

Додаткова

1. Храбатин О.І., Яворська Л.В. Маркетинг : навчальний посібник. Київ : Видавництво, 2014. 284 с.
2. Гончаров С.М., Кушнір Н.Б. Практикум з маркетингу. К. : Центр учбової літератури, 2012. 208 с.
3. Катаєв А.В. Маркетинг : навчальний посібник. Харків : видавничий центр «Діалог», 2016. 290 с.
4. Армстронг Г., Котлер Ф. Маркетинг. Загальний курс. М. : Видавничий дім «Вільямс», 2001. 608 с.
5. Близнюк С. В. Маркетинг в Україні : проблеми становлення та розвитку. К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. 400 с.
6. *Економічний* розвиток і державна політика: Вип. 11. Державна політика та економіка охорони здоров'я в Україні / За ред. І. Розпутенка та І. Солоненка / Практикум. К.: Вид-во «К. І. С.», 2002. 214 с

16. Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України – URL: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Сайт Кабінету Міністрів України – URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. – URL: <http://www.dnpb.gov.ua>
4. Державна служба статистики України. – URL: www.ukrstat.gov.ua
5. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. – URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
6. Національна бібліотека України ім. В.И. Вернадського. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Національна наукова медична бібліотека України. – URL: <http://www.library.gov.ua>
8. Національна медична бібліотека США. – URL: <http://www.nlm.nih.gov>
9. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. – URL: <http://korolenko.kharkov.com>

8. ІНШЕ

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті. [Електронний ресурс]. URL:

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління

конфліктами ХНМУ. [Електронний ресурс]. URL:

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_adtext.pdf.